

τα Χορτάτα

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 8
ΜΑΡΤΙΟΣ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ
ΜΑΪΟΣ 2013
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ
tachortata.blogspot.gr

Τριμηνιαία περιοδική έκδοση του Συλλόγου των Απανταχού Χορτιωτών Λευκάδος

ΠΡΩΤΗ ΣΕΛΙΔΑ

Άνοιξη 2013

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το φως, (...) το φυτό που κελάηδησε και βγήκε η μέρα (Οδ. Ελύτης, ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ).

ΦΩΤΟ: ΣΠΥΡΟΣ Γ. ΧΟΡΤΗ

Μποκές από χορτιώτικα γλυκάσκαμνα

Γλυκάσκαμνα αρυτίδιαστα με παχύ στρώμα πορφυρού και φόντο τους τη δέμπλα, που ιμπρεσιονιστικά η σκιά τους φωτίζει ήλιος πλαστικούς παίζοντας με το φως μες στη χορτιώτικη αυλή. Σε βάζο τα 'βαλε κι ο Ρενουάρ, για να μας γνέφουνε κρυφά, έστω και ως μποκέδες (Ε.Γ.Χόρτης).

Γλυκάσκαμνα (παιωνίες)
Πιερ Ρενουάρ, 1878

Η σχολική γιορτή της 25ης Μαρτίου: από το «εν Χορτάτοις» του τότε στην Ελλάδα του σήμερα

Του ΕΚΤΟΡΑ Γ. ΧΟΡΤΗ | Σελ. 6-7

Στην Παναγία την Ελεούσα

Όταν, πολλές φορές, φέρνω στη μνήμη μου την τοπογραφία της ευρύτερης περιοχής στην οποία είναι χτισμένο το χωριό μας, έντονα προβάλλουν στη μνήμη μου τα φτωχικά, γραφικά εκκλησάκια που σε κάθε κατεύθυνση συναντά κανείς, όταν κινείται προς τα γειτονικά χωριά ...

Του ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΧΟΡΤΗ | Σελ. 5

«Πάσχα Ιερόν» το πάλοι ποτέ εν Χορτάτοις, Κομπλιώ, Μανάση, Νικολή, Αγίω Βασιλείω, του Παπαγιώργη ιερουργούντος

[Αριστερά Η Ανάσταση (Δομήνικου Θεοτοκόπουλου)]

Ψαλμωδίες γλυκές με τα πρώτα-πρώτα Δόξα Σοι [...] Εκεί δάφνες και βάγια θυμιατό και λιβάνισμα [...] και Χριστός Ανέστη (ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ, Οδυσσέας Ελύτης).

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΑΚΟΜΗ

Γεγονότα και σχόλια
Σελ. 3 - 4

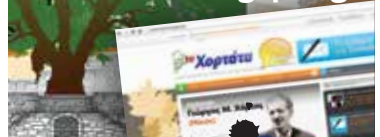
Ο λόγος στους ξενιτεμένους μας
Σελ. 4

Χορτιώτικη κουζίνα
Σελ. 7

Η σελίδα της Χορτιώτισσας
Σελ. 7

Ποικίλα- Κοινωνικά
σελ. 8

tachortata.blogspot.gr

Το γράμμα της Σύνταξης
Σελ. 2

Κάτω απ' τον ίδιο ουρανό

Κάτω απ' τον ίδιο ουρανό

Αγαπητοί συγχωριανοί,

ΚΑΘΕ ΤΟΠΟΣ ξεχωριστός κι έχει τη δική του ταυτότητα, το δικό του αέρα, τη δική του ψυχή. Για τέτοια ψυχογεωγραφία κουβαλάω κι εγώ μέσα μου, όπου κι αν βρεθώ. Κουβαλάω το σπίτι μου και το χωριό μου. Κουβαλάω όμως και την ανθρωπογεωγραφία της παλιάς κοινότητας Διαμπλιανίου (Χορτάτων, Αν Βασίλη, Μανάση, Νικολή) και της αδελφής κοινότητας του Κομπλιού. Οι Κομπλιώτες, οι Αρβασιλιώτες, οι Μανασιώτες κι οι Νικολιώτες είναι από τσου δικούς μας – ουσιαστικά χωριανοί μας. Το αίσθημα της κοινότητας, που κοκιέρνει¹ την καρδιά αυτηνής της σχέσης, έχω ιδέα πως είναι κάτι ανάλογο με το δεσμό που συνδέει τα μέλη μιας οικογένειας. Φυσικά, εφτό το σπάνιο είδος σχέσης το'χανε κι οι προηγούμενες γενιές, και μάλιστα με το παραπάνου. Γι' αυτό κι οι κουμπιάρεις, οι φιλίεις, τα συμπεθεριάσματα, τα αίταρίσματα² και ούλα εκεία που δείχνουνε την ιδιαίτερη αυτηνή σχέση, σχέση που πα' να γένει στις μέρες μας κομμάτια απ' τα ντόρκα³ τσινιάρικα⁴ άλογα ενός δήθεν μοντερνισμού. Εκεί, λοιπόν, που μας μένει είναι να ματαβρούμε, όσο κι όπως βολεύει, την άκρη απ' το γνέμα αφτηνής της επικοινωνίας και σχέσης, που όταν συναντάμε συντοπίτες μας μιά κάνει να αισθανόμαστε σαν και να ματαβρίσκουμε αγαπημένους μας συγγενήδες που 'χαμε χρόνια να τζου ιϊδούμε. Κι έχω ιδέα πως στη Σακάρα των πόλεων που ζούμε σήμερα δε μπορούμε να

κρένουμε⁵ ούτε για συντροφικότητα, ούτε για πραγματικό ενδιαφέρον ούτε για αμεσότητα στην επαφή μας με τους άλλους. Αφτηνή τη βαθύτερη ουσία Κομπλιού και Διαμπλιανίου χάει τώρα να ντνε χρωματίσεις και να ντνε παραστίσεις με λέξεις. Δε γένεται. Εκτός κι αν είσαι Βαλαωρίτης. Επειδή όμως κανένας δεν πρέπει να φκιάνει λάκκους – τράφους⁶ ανάμεσα στην αφεντιά του και στο γενέθλιο τόπο του, αλλά κι επειδή είναι ζούρλια να ζέχνει⁷ η ψυχή μας από αλλότρια λύματα, κι επειδή ακόμα δεν πρέπει να αφίνουμε απόξου τους ανθρώπους μας που το στήθος τους είναι γιομάτο απ' την ανάσα των Σταυρωτών, είπαμε να αφιερώσουμε σε κάθε τεύχος λίου χώρου για τα νέα απ' τις παραπάνου αδελφές κοινότητες και να επιστρέφουμε σ' εφτά τα χωριά με όχημα τη μνήμη, ακόμα και στον ορφανεμένο από κόσμο Αν Βασίλη. Χαιρετίζοντας, λοιπόν, το τεράστιο πρόσωπο του δικού μας δυσεύρετου παράδεισου Διαμπλιανίου και Κομπλιού, το πρόσωπο του δικού μας ουρανού και τη δική μας γης, ας αφήκουμε την ψ'χή μας να μετεωριστεί σε μια ελεύθερη κατάσταση ανοιξιάτικης «πολιορκίας» - που μπορεί και να μας τσουγγίσει, βέβαια -, παραφράζοντας τον παγκόσμιου αναστήματος πολυβραβευμένο λευκαδίτη ποιητή, κριτικό λογοτεχνίας και συγγραφέα Νάνο Βαλαωρίτη:

Κατάσταση πολιορκίας

Πολιορκούμαστε λοιπόν

Πολιορκούμαστε - και, κατά περίπτωση, στριφογκωνόμαστε⁸ - από ποιον;

Από μένα κι από σένα,

Απ' το νερό και τον Πλάτανο τ' Αϊ - Βασιλιού, τον Άγγελο τον Καψάλη και τη Σπυριδούλα,

Απ' τον Αϊ- Δημήτρη, το Μπακούκα, το Σκούπλα, τον Καταραχιά, τον Κροκίδη, τον Παπαδάτο, το Μανίκα κι ούλους τους Μανασιώτες,

Απ' το Σάμιαντη, τον Καλομοίρη, κι ούλους τσου Νικολιώτες Απ' τους Σκορδοκόληδες, Παπαμηνάιους, Πασκούρηδες, Ντούλα, Βουκελαταίους, Κονιδάρηδες, Φρατζεσκαίους, Πάλμους, Σαββίνους κι ουλουούς όσους σκεπάζει η Αϊ - Μαρίνα Πολιορκούμαστε στενά

Απ' τα Σταυρωτά, το Λαγκάδι τ' Αν Βασιλιού, την Παναγία του Μαργώτη, τη Σέσουλα, τη λίμνη του Κομπλιού, τη Νεραϊδόλυμμα, Απ' τη φρούσαλη⁹, τ'ς νεροσορμές, τους χαλιάδες, τ'ς ξαχούρδες¹⁰, τα λαγκάδια, τ'ς γούρνες, τ'ι λιθιές, τους άγριους κι απότομους βράχους, τ'ς βατονιές¹¹, τα σπάρτα, τα βάνια, τ'ς παπαρούνες, το χαμομήλι και την ασφάκα, Απ' τα αινούτα ετούτονε τον Κόσμο το Μικρό, το Μέγα «εν τυμπάνω και χορώ» συμφωνικά τιτιβίσματα χελιδονιών, γαρδελιών, απδονιών,

Απ' τον έλεγχο διαβατηρίων του «Τίνος είσαι, ψ'χή μ';», το χωροφύλακα τ' Αν Πέτρου και το δραγάτη, Απ' τις πασόλεις¹² του καφενείου, την πηγαία σάτιρα και την κοφτερή σκέψη του θυμόσοφου (κοντο)χωριανού, Απ' τα μπαλώματα - παράσπημα στα σκουτιά, την ποδολόα¹³ και το επίσημο μαντήλι - κοκοτό¹⁴ των γυναικών, Απ' την αγωνία του αγρότη με τ' αργασμένο δέρμα για το μωμέ¹⁵ του σταφυλιού και τη δήθεν αγανάκτηση των ιθυνόντων για την τιμή του (οκτώ δεκάρες το κιλό, ορέ παιδιά!), τα «δανεικά» στο

τσαπί και τον ιδρώτα στο φτενό κόμα και την πέτρα, τα φουσερά, την ένγνια για τα «πράματα»¹⁶, το βοτάνισμα και το μόχθο της αγρότισσας, τις μεταφορές «κατσαβία»¹⁷, Απ' το ανταλλακτικό εμπόριο, τουςπραματευτές, τ'ς καρφοβελόνες, το λόγο της τιμής, το βερεσέ, τ'ς ξεροσαρδέλες, τα σαπούνια με ποτάσα, τ' απορρυπαντικά «αλυσίβα», τα γραμμόφωνα, τα κυπριά¹⁸ των κοπαδιών, τα τραταρίσματα, τα κούρκουρα για προσάναμμα, το λυχνάρι στο χέρι της γερόντισσας,, τα καρμπούρα¹⁹ στα καφενεία, Απ' τ'ς εκκλυσές μας, την καταρρήκωση των σπιτιών μας και τη σκληρή προσπάθεια για να γιατρέψουμε τις ουλές της, τις ορθάνοιχτες πόρτες με την καδ'νέλα²⁰ παροπλισμένη, το ξύλινο παραθυρόφυλλο, την πομπίλια²¹, τ'ς πάντες,²² Απ' το σκληρό ήχο τ'ς καμπάνας για το σκολιό αλλά και τη νοσταλγία του «Από κρότων οργάνων βουίζει...» και του «Αστραπόγιαννου» των σχολικών γιορτών, Απ' το «Τερί και τήρα το και μέσα μην απλώνεις!» τ'ς Σαρακοστής, την κατάνυξη του «Σήμερον κρεμάται επί ξύλου» με τη θεια Μαύρα να κλαίει στο στασίδι της, τα βάνια, τ'ς ακολουθίες της Ανάστασης, του Παπαγιώργη ιερουργούντος, τις αυτοσχέδιες τσακατρούκες, το σταυρό απ' την κάπνα των κεριών στ' ανώφλι, Απ' τα πειστωμένα σπίτια, γιατί τ' απαραίτησαμε, Πολιορκούμαστε από τ'ς μνήμες, Απ' τη γιομάτη ήλιο Σταυρωτών μεθυστική κούπα της Άνοιξης που καρτερεί κάθε φορά με ιώβεια υπομονή τον αποσταμένο Οδυσσέα, για να ντονε στυλώσει, Απ' τ'ς πύλες του παράδεισου μας για όσους εκάσαμε τα κλειδιά, Απ' το κρυφτούλι - γου κι αγκοιμάνο μας - με τον εαυτό μας Κι απ' ό,τι άλλο βάλει ο νους σας Πολιορκούμαστε στενά.

Για τη Σύνταξη Έκτορας Γ. Χόρτης

ΛΕΞΙΚΟ

- 1 κοκιέρνω = σημαδέω εύστοχα, πετυχαίνω το στόχο
- 2 αίταρίσμα = εθελούσια βοήθεια, επικουρία, συνδρομή
- 3 ντόρκος = ελεύθερος
- 4 τσινιάρικα άλογα = ατίθασα
- 5 κρένω = μιλάω
- 6 λάκκους -τράφους = βαθιά χαντάκια, ρήγματα
- 7 ζέχνω = βρωμάω, «κατελώνω»
- 8 στριφογκώννομαι = πιέζομαι, ζορίζομαι, δυσανασχετώ
- 9 φρούσαλη = είδος εδάφους, όπου κυριαρχεί ο πηλός
- 10 ξαχούρδες = απότομες κατωφείρες, ιδιαίτερες επικλινές εδαφος
- 11 βατονιές = βάτοι
- 12 πασόλεις = αστείμοι
- 13 ποδολόα = πανί κουλουριαστώ τοποθετημένο στο κεφάλι των γυναικών, όταν πρόκειται να σπκώσουν σημαντικό βάρος
- 14 μαντήλι - κοκοτός = κεφαλομάντηλο με γυρισμένη την άκρη με

- κοκέτικο τρόπο
- 15 μωμέ = ο αλκοολικός βαθμός του μουστου (εξημερεύει την τιμή)
- 16 «πράματα» = ζώα
- 17 κατσαβία = μεταφορά αντικειμένου μεγάλου βάρους από δύο ή και περισσότερα άτομα
- 18 κυπριά = χάλκινα κουδούνια κρεμασμένα στο λαιμό των γιδοπροβάτων
- 19 καρμπούρο = κυλινδρικό χάλκινο δοχείο ενσωματωμένο σε άλλο - χρησιμοποιούνταν στα καφενεία και τα πανηγύρια για φωτισμό με βάση την ασετυλίνη και το νερό
- 20 καδ'νέλα = χοντρό ξύλο - αμπάρα της εξώπορτας
- 21 πομπίλια = ο εξοπλισμός του νοικοκυριού (διάφορα έπιπλα και σκεύη, όπως γιαλικά κ.τ.τ.)
- 22 πάντα, (n) = κεντημένο ύφασμα που τοποθετείται στον τοίχο.

Γεγονότα και σχόλια

Του Έκτορα Γ. Χόρτη

Νικηφόρος Δεδούσης: ο αξέκαστος ποιμενάρχης μας

Μια φορά κι έναν καιρό ένα εφτάχρονο παιδάκι απ' τα Χορτάτα, γιος παπά, βρέθηκε στην εκκλησία της Παναγίας του Κομπλιού μαζί με τον πατέρα του και τον τότε ιεροκήρυκα Νικηφόρο Δεδούση για τον Εσπερινό. Εκείνο το βράδυ, μετά από τον εσπερινό, ο μικρός έμαθε απ' το στόμα του πανοσιολογιώτατου, κατά τη διαδρομή Κομπλιό - Χορτάτα, πράματα και θαύματα και του φάνηκε πως ο συγκεκριμένος ιεροκήρυκας ήτανε κάτι το ξεχωριστό. Από τότε το παιδάκι αυτό συνάντησε τη σπουδαία αυτή προσωπικότητα πάρα πολλές φορές, είτε στο πατρικό του στα Χορτάτα, είτε στη Φανερωμένη, είτε στη Μητρόπολη Λευκάδας - ο ιεροκήρυκας είχε εντωμεταξύ γίνει Μητροπολίτης Λευκάδος και Ιθάκης - και όχι μόνο επιβεβαίωσε, αλλά και ενίσχυσε την αρχική του εκτίμηση για τη μοναδικότητα του Ιεράρχη, για τον οποίο «ουκ αν ο λόγος ιοόρροπος των έργων φανείν».

Ο Ποιμενάρχης Νικηφόρος Δεδούσης επιγραμματικά: Ευσεβέστατος, Αγιότατος, Χαρισματούχος, Ευαίθθητος, Ανθρωπιστής, Απλός, Αξιοπρεπής, Δάσκαλος όλων μας, Λάτρης της Λευκάδας. Ο Σεπτός Ιεράρχης, που πάντοτε προσέφερε και τίποτε δεν πήρε, έζησε ακτήμων, ως μηδέν έχων και τα πάντα κατέχων, έδωσε στους φτωχούς, κήρυξε και σε εξωκκλήσια, ευλόγησε, υπήρξε «Ευωδία Χριστού», αγιάζοντας και οικοδομώντας, πνευματικώς και υλικώς, στην Ιερά Μητρόπολη Λευκάδος και Ιθάκης, και έχοντας κατά νου ότι «ουκ έχομεν ώδε μένουσαν πόλιν, αλλά την μέλλουσιν επιζητούμεν» (Εβρ. ιγ'14). Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει.

Για τον αοίδημο αυτόν ιεράρχη πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία στην Αθήνα το Σάββατο 9 Μαρτίου 2013 η παρουσίαση

του νέου βιβλίου του Πρωτοπρεσβύτερου π. Γερασίμου Ζαμπέλη, με τίτλο «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΔΕΔΟΥΣΗΣ: Ο ΙΕΡΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΘΥΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ». Το βιβλίο προλογίζει ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λευκάδος και Ιθάκης κ. Θεόφιλος και η έκδοσή του πραγματοποιήθηκε από την Ιερά Μητρόπολη. Ομιλητές ήταν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, ο κ. Αλέξανδρος Κακαβούλης, ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης και ο κ. Νικόλαος Κατηφόρης, δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω. Παρόντες στην εκδήλωση ήταν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης κ. Συμεών, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βελεστίου κ. Δαμασκηνός, ο εκπρόσωπος του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Αρχιμανδρίτης π. Χρυσόστομος Παπαθανασίου, ο Γενικός αρχιερατικός επίτροπος της Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης π. Δημοσθένης Παπακωστόπουλος, ο Πρόεδρος του Παντείου Πανεπιστημίου κ. Γ. Κούρτης, ο Αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου κ. Γ. Χρυσικός, οι Πρόεδροι των Λευκαδίτικων Σωματείων Αττικής, πολλοί ιερείς και πλήθος κόσμου, κυρίως Λευκαδίτες. Μετά την παρουσίαση του βιβλίου, το χορευτικό της ενορίας Ευαγγελιστρίας Λευκάδος χόρεψε λευκαδίτικους χορούς. Την εκδήλωση έκλεισε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Θεόφιλος, που, αφού αναφέρθηκε με λόγο μεστό και άμεσο στη γνωριμία και την επικοινωνία που είχε με το μακαριστό Προκάτοχό του κυρό Νικηφόρο ως Λευκάδιος, ευχαρίστησε ολόθερμα όσους κοπίασαν για την εκδήλωση και ευχήθηκε σε όλους ο λόγος και η ζωή του αιμνήστου ιεράρχη να συνοδεύουν την πορεία τους.

Αριστερά ο πρωτοπρεσβύτερος π. Γεράσιμος Ζαμπέλης στο βήμα κατά την παρουσίαση του βιβλίου.

Δεξιά ο μητροπολίτης Λευκάδος και Ιθάκης κ. Θεόφιλος και αριστερά του πρώτος μετά το διάδρομο, με τη λευκή γενειάδα, ο μητροπολίτης της Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης κ. Συμεών. Στη δεύτερη σειρά πίσω από τον Επίσκοπό μας διακρίνεται ο Γενικός αρχιερατικός επίτροπος της Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης π. Δημοσθένης Παπακωστόπουλος.

Ανανέωση της εντολής στο Δ.Σ. του Συλλόγου των Απανταχού Χορτιωτών Λευκάδας

Στις 26/05/2013, ημέρα Κυριακή και ώρα 13.00, στη συνέλευση των μελών του Συλλόγου των Απανταχού Χορτιωτών Λευκάδας, που πραγματοποιήθηκε στο κέντρο «Χορτονοστιμιές» στην οδό Παπανικολή στη Λυκόβρυση, αποφασίστηκε με τήρηση όλων των τυπικών διαδικασιών η ανανέωση της θητείας του Δ. Σ. για δύο ακόμη χρόνια. Υπενθυμίζουμε τη σύνθεση του Δ. Σ.: Πρόεδρος: Χόρτης Θωμάς, Αντιπρόεδρος: Βουκελάτος Άγγελος, Γεν. Γραμματέας: Βουκελάτου Γεωργία, Αν. Γεν. Γραμματέας: Χόρτη Αγγελική, Ταμίας: Χόρτης Λάμπρος, Μέλη: Αχείμαστος Νίκος και Τζεφριός Ελευθέριος. Εμείς να τους συγχαρούμε και να τους ευχηθούμε καλή δύναμη και καλή επιτυχία στο δύσκολο και επίπονο έργο τους.

Στιγμιότυπο από τη συνάντηση: το τερπνόν μετά το ωφελίμου.

Κατασκευή αγκυροβολίου τουριστικών σκαφών στη Βασιλική

Στις 23 Μαΐου 2013 μπήκαν οι υπογραφές της εργολαβικής σύμβασης για κατασκευή του αγκυροβολίου τουριστικών σκαφών στη Βασιλική από τους εκπροσώπους της κοινοπραξίας «ΚΑΣΤΩΡ Α.Ε. - ΚΟΝΣΤΡΟΥΤΕΚ Α.Ε.», αναδόχου του έργου, και το δήμο Λευκάδας.

Sic transit gloria mundi!

Τη Δευτέρα, 26 Μαΐου, φτάσανε στο Σκορπιό για πρώτη φορά ο Ντιμίτρι (καθ' ημάς Μήτσος) Ριμπολόβλεφ και η κόρη του Κατερίνα Ριμπολόβλεβα, νέα ιδιοκτήτρια του νησιού. Και οι δύο έμειναν με τις καλύτερες εντυπώσεις από τη φυσική ομορφιά του. Όσο για την προϊστορία του νησιού και την εικόνα εγκατάλειψης που αντίκρισαν, την ουσία του πράγματος αποτυπώνει το λατινικό ρητό «sic transit gloria mundi» [= 'Ετσι παρέρχεται η δόξα του κόσμου], υπογραμμίζοντας το εφήμερο της ανθρώπινης δόξας

Ο Σκορπιός (ΦΩΤΟ: MyLefkada.gr)

Γεγονότα και σχόλια

Του Έκτορα Γ. Χόρτη

Αξιολόγηση του CNN: Οι Εγκρεμνοί στις 100 καλύτερες παραλίες του κόσμου

Το CNN παρουσίασε τη λίστα με τις, κατά την κρίση του, 100 καλύτερες παραλίες του κόσμου, στην οποία έχουν συμπεριληφθεί τέσσερις ελληνικές παραλίες. Ψηλότερα από όλους τους «εκπροσώπους» της Ελλάδας στο διαγωνισμό, με βάση μαρτυρίες, σχόλια και φωτογραφίες από το κοινό, κατέλαβαν οι Εγκρεμνοί στη Λευκάδα (24η θέση). Ακολουθούν το Ναυάγιο στη Ζάκυνθο (32η θέση), ο Μπάλος στα Χανιά (35η θέση) και τα Φαλάσαρνα επίσης στα Χανιά (100η θέση). Για τους Εγκρεμνούς το δημοσίευμα αναφέρει ότι οι επισκέπτες θα απολαύσουν εκπληκτικά ηλιοβασιλέματα, απεριόριστο ελεύθερο χώρο και καταγάλανα νερά. Κάτι μας είπαν, τώρα! Ωστόσο, αντίστοιχη ποιοτική έρευνα (μίνι ή μάλλον ... μικρίκι συνεντεύξεις) της εφημερίδας «Τα Χορτάτα» με τυχαίο δείγμα φίλων ανέδειξε τους Εγκρεμνούς στην πρώτη θέση της αντίστοιχης λίστας, ενώ παράλληλα από τις υπόλοιπες 99 καπάρωσαν 9 θέσεις άλλες παραλίες της Λευκάδας, που δεν τις αποκαλύπτουμε για ευνόητους – για κάποιους ίσως και ακατανόητους - λόγους. Επισημαίνουμε μόνο ότι οι περισσότερες από αυτές βρίσκονται στις δυτικές ακτές του νησιού – συγγνώμη, συντοπίτες που βρίσκεστε ανατολικά της Εδέμ -, ενώ τις υπόλοιπες μοιράζονται η ανατολική ακτή, το Μεγανήσι και ο Κάλαμος.

Οι Εγκρεμνοί (φωτο: Ε. Γ. Χόρτης)

Ο λόγος στους ξενιτεμένους μας

Τα παρακάτω ποιήματα του διακεκριμένου συγχωριανού μας Φάνη Κωστάγγελου Χόρτη είναι αποκαλυπτικά της λατρείας του για τη Λευκάδα και το χωριό, αλλά και της ποιητικής πνοής, της ευαισθησίας και του λυρισμού που τα χαρακτηρίζουν. Το πρώτο από αυτά, γραμμένο αγγλιστί, απευθύνεται στους συγχωριανούς που ζουν σε αγγλόφωνες χώρες.

To the Island of Lefkas

Massive mountains rising high
from the ocean to the sky
special corner of this earth,
sacred island of my birth,
how I love you, longing I
yet to see you then to die
happy argonaut at sea,
or upon your highest peak,
buried so forever see you,
and find the peace I seek!

Theofanis C. Hortis, Nov. 10, 2012,
St. Cloud, MN, USA

Στο νησί της Λευκάδας

Τεράστια βουνά που ορθώνονται ψηλά,
απ' τον ωκεανό ως τα ουράνια,
θεσπέσια γωνιά της γης,
ιερό της γέννησής μου νησί,
πόσο σ' αγαπώ, πόσο λαχταρώ
να σ' αντικρίσω πάλι κι έπειτα ας πεθάνω
ευτυχής Αργοναύτης στη θάλασσα
ή στην ψηλότερη κορφή σου,
κι εκεί θαμμένος να σε θωρώ αιώνια,
ποθώντας τη γαλήνη να βρω!

Θεοφάνης Κ. Χόρτης, Μινεσότα, ΗΠΑ,
10-11-2012

(Απόδοση στα Ελληνικά: Έκτορας Γ. Χόρτης)

Θυμάμαι το χωριό μου

Μικρό χωριό που τότενες παιδάκι σε θυμάμαι,
γεμάτο σφρίγος και ζωή, με κόσμο και κοπάδια,
τα ζώα ροβολίζοντας μπονόρα στη βοσκή,
με τα κουδούνια σήμαντρα τον όρθρο να χτυπάνε
και πάλοι σαν γυρίζοντας εσπερινό τα βράδυα,
στο σάλαγο σφυρίζοντας κοντά κι οι πιστικοί,
κι απέναντι απέραντο, ματόβαφτο στη δύση
το πέλαγος απλώνονταν, ενώ ψηλά τ' αστέρια
δειλά, δειλά προβαίνανε ο ήλιος σαν να σβύσει.
Την νύχτα προλαβαίνοντας στα σπιτικά τι χέρια,
με τι φροντίδα άναβαν στον τοίχο το λυχνάρι,
που σκόρπιζε, λες παίζοντας, της νύχτας το σκοτάδι.
Κι ήτανε λες αμέτρητες πυγολαμπίδες γύρω
τα σπίτια που τρεμόσβυναν σαν σπίθες στον αγέρα,
ως που να φάμε στη γωνιά λιτό φαί με λάδι,
προτού να ξαποστάσουμε, ο ύπνος να μας πάρει,
ξαπλώνοντας στο σάγιασμα, ώσπου να 'ρθει η μέρα.
Σαν όνειρο μου φαίνονται στο πέρασμα του χρόνου,
κι είναι βαθιά, αγιάτρευτο τέτοιο σαράκι πόνου!

Θεοφάνης Κ. Χόρτης, ΗΠΑ, 2-10-2011

Στην Παναγία την Ελεούσα

■ Του ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΧΟΡΤΗ

ΟΤΑΝ, ΠΟΛΜΕΣ ΦΟΡΕΣ, φέρνω στη μνήμη μου την τοπογραφία της ευρύτερης περιοχής στην οποία είναι χτισμένο το χωριό μας, έντονα προβάλλουν στη μνήμη μου τα φτωχικά, γραφικά εκκλησάκια που σε κάθε κατεύθυνση συναντά κανείς, όταν κινείται προς τα γειτονικά χωριά ή σε μακρινά κτήματα, να ξεπροβάλλουν σε πλαγιές, σε ισώματα, σε κορφές λοφίσκων, ανάμεσα σε σκιερά δέντρα, στο γυμνό ή θαμνώδες έδαφος, καταφυγή για τους χεμαζόμενους και κλυδωνιζόμενους από τις ατυχίες του βίου, ερέθισμα για πνευματική ανάταξη σε κάθε περαστικό. Ένα τέτοιο εξωκλήσι είναι και το εξωκλήσι της Παναγίας της Ελεούσας ή της Αϊ - Λεούσας, σύμφωνα με την ντοπιολαλιά, σε απόσταση 5 περίπου χιλιομέτρων από το χωριό μας προς την κατεύθυνση του Αγίου Πέτρου. Είναι χτισμένο στο μικρό πλάτωμα μιας απότομης, σχεδόν κάθετης και γυμνής βουνοπλαγιάς, η οποία καταλήγει στο χείμαρρο του Ρουπακιά, αθέατο από τα πυκνόφυλλα δέντρα που το περιβάλλουν και που, καθώς τα κλαριά τους μπλέκονται, σχηματίζουν μια κατά κάποιο τρόπο στοά, ένα παραδεισένιο τοπίο, διαπεράστο από τις ακτίνες του καυτού καλοκαιρινού ήλιου.

Στο εκκλησάκι αυτό, έφηβος, μια μέρα του καλοκαιριού πριν από αρκετές δεκαετίες είχα συνοδεύσει τον πατέρα μου που θα το λειτουργούσε και θα τον βοηθούσα ως ψάλτης. Ξυπνήσαμε λοιπόν πολύ νωρίς, όπως συνέβαινε όταν επρόκειτο για κάποιον σχετικά μακρινό προορισμό, γιατί θα έπρεπε να περπατήσουμε για περίπου μια ώρα, ώσπου να φτάσουμε. Ήταν ακόμα σκοτάδι, αλλά ο καθαρός ουρανός προοιωνιζόταν μια από τις λαμπρές, γαλήνιες καλοκαιρινές μέρες, τις ηλιόλουστες και διάφανες, που το φως άστραφτε στα δέντρα, στις πέτρες και στο χώμα και έμπαινε, θαρρείς, στην ψυχή μας και την έκανε ολοφώτεινη κι αυτήν. Ξεκινήσαμε τυλιγμένοι στο σκοτάδι και τη σιωπή, που την έσπαγαν το λάλημα των πετεινών και τα γαυγίσματα των σκυλιών. Φτάνοντας στο δημόσιο δρόμο, στ' αυτή μας έφτασε ο ήχος από το κελάρυσμα των νερών της πηγής της Κρούσταλλης (σήμερα, δυστυχώς, δεν υπάρχει), συνοδευόμενο από τον ανασασμό των φύλλων των πανύψηλων πλατανιών και των άλλων δέντρων που ριγούσαν στο δροσερό πρωινό αεράκι. Κοιτάζοντας προς την Ανατολή, διέκρινα τους σκοτεινούς όγκους της οροσειράς των Σταυρωτών, που οι κορυφές τους φάνταζαν σαν φυσικό σύνορο ανάμεσα στη γη και τα φωτισμένα από το φως των αστεριών ουράνια χάη. Έβλεπα αστέρια και αστερισμούς γνωστούς, την Μεγάλη Άρκτο, την Πούλια, τον Αυγερινό και για μια στιγμή με πήρε και με μεταρσίωσε η ποίηση του λαού μας, γεμάτη συναίσθημα και φως που συνδέεται μ' αυτά ... «Στα σκοτεινά την έλουζε, στ' άφεγγα τη κτενίζει, στ' άστρι και στον Αυγερινό έπλεκε τα μαλλιά της» η μάνα της Αρετής με τους εννιά γιους και τη μονάκριβη κόρη στο «Τραγούδι του νεκρού αδερφού». Και πάλι ο Αυγερινός ως επόπτης των ανθρώπων από ψηλά φέρνει το μικρό μήνυμα της σύλληψης του Κατσαντώνη και συμπάσχει με τους Έλληνες: «Βγήκε ο ήλιος κόκκινος και το φεγγάρι μαύρο κι ο λαμπερός Αυγερινός πάει να βασιλέψει. – Πες μας καημένο Αυγερινέ κάνα καλό χαμπέρι – Τον Κατσαντώνη πιάσανε Μνήμες και συναίσθημα ...

Πήραμε ύστερα το μονοπατάκι του Αϊ – Γιαννιού και προχωρούσαμε ανάμεσα σε κυπαρίσσια, θάμνους αμπέλια και ελιές που τα σχήματα και οι όγκοι τους διαγράφονταν από τη μια και την άλλη άκρη του μονοπατιού και βρήκαμε πάλι μπροστά μας τον δημόσιο δρόμο, μια άσπρη ελικοειδή γραμμή που έπρεπε να διασχίσουμε μέχρι τον προορισμό μας. Αφού αφήσαμε δεξιά μας το Κωμηλιό, φτάσαμε στην εκκλησία της Αγίας Μαρίας, πολιούχου και προστάτιδας του χωριού αυτού, την οποία ο πατέρας μου αργότερα, ως εφημέριος, με την αμέριστη βοήθεια και συμπαράσταση των ενοριτών και των εκτός Κωμηλιού Κωμηλιωτών, ανακαίνισε, αποκαθιστώντας τις σοβαρές ζημιές της από το χρόνο και τους σεισμούς, και σήμερα είναι ένα γραφικό, κάτασπρο εκκλησάκι, ανάμεσα στα πεύκα που το περιβάλλουν, χαρά των ματιών και της ψυχής. Ύστερα από λίγο φτάσαμε στον προορισμό μας.

Κατεβήκαμε ένα μικρό μονοπατάκι και βρεθήκαμε μπροστά στο εκκλησάκι της Παναγίας. Η μέρα είχε αρχίσει πια να αχνοφέγγει. Μπήκαμε και ανάψαμε τα καντήλια και κεριά για να βλέπουμε. Με την είσοδό μας εικόνες, σκέψεις και συναίσθημα που κυριαρχούσαν ως εκείνη τη στιγμή στη συνείδησή μου ορθήθηκαν μεμιάς. Μια βαθιά κατάνυξη, μια απέναντη γαλήνη, ένα αίσθημα ασφάλειας και προστασίας πλημμύρισε το είναι μου.

Είναι πραγματικά θαυμαστό, πώς όλα όσα η λαμπρή εκκλησιαστική μας υμνογραφία περιγράφει αναφερόμενη στον Χριστό, την Θεοτόκο, αλλά και όλους τους Αγίους της πίστεώς μας, γίνονται, όταν βρεθεί κανείς κυρίως στα ταπεινά ηρωοκλήσια ανάμεσα στην ελληνική φύση, ενώπιος ενώπιω με τον εαυτό του και τον Θεό, βίωμα τόσο έντονο, ώστε να μας αποκαθαίρει από κάθε χαμερπές και γήινο και να μας γεμίζει με ταπεινότητα, γαλήνη και ηρεμία, αλλά και με την αίσθηση ότι μπορούμε να αντιμετωπίσουμε κάθε δυσκολία και αντιξοότητα στη ζωή μας. Όλα αυτά αισθούσανταν, καθώς έβλεπα την ιλαρότητα της μορφής της εικονογράφησης και διάβαζα ή έψελνα τα κείμενα της ιερής ακολουθίας, αλλά και καθώς παρατηρούσα την επιβλητική και ασκητική, θα έλεγα, μορφή του πατέρα μου να ιεραουργεί με άκρα ευλάβεια και υποβλητικότητα στον ιερό χώρο. Αισθανόμουν ότι συμμετείχα σε μια άφατη μυσταγωγία, που μου άνοιγε το δρόμο για επικοινωνία με τον Θεό. Δεν θυμάμαι σήμερα ποιου Αγίου τη μνήμη γιορτάζαμε, αλλά όταν φτάσαμε στους Αίνους θυμάμαι, αν δεν με απατά η μνήμη μου, ότι τα τροπάρια ψάλλονταν κατά το μέλος του «Ως γενναίον εν μάρτυσι ...» τροπαρίου που αναφέρεται στον αθλοφόρο μεγαλομάρτυρα Άγιο Γεώργιο. Και τότε αλλά και κάθε φορά που ψέλνω τροπάριο με αυτό το μέλος στο νου μου έρχεται ο Άγιος έφιππος, λαμπροφορεμένος με την αστραφτερή πανοπλία του, να σκοτώνει τον δράκοντα με το κοντάρι του.

Όταν βγήκα να σημάνω την καμπάνα για τη δοξολογία, οι πρώτες ακτίνες του ήλιου φώτιζαν ήδη τα βουνά, τα δέντρα, τα σπίτια, τη θάλασσα. Ήταν μια θαυμάσια καλοκαιρινή μέρα. Μπήκα, για να αρχίσει, μετά τη δοξολογία, η Θεία Λειτουργία, η οποία αποκορυφώθηκε με το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Μέσα στο μικρό εκκλησάκι μνημόναμε και ευχαριστήσαμε τον Θεό για όσα γενναϊόδωρα και με πατρική αγάπη μας προσφέρει και ταυτόχρονα δεπθήκαμε για όσους ζουν αλλά και για όσους μετέστησαν στην άλλη, την αιώνια ζωή, και η απώλειά τους δεν τους έχει σβήσει από τη μνήμη μας. Γιατί ακριβώς η Θεία Λειτουργία δεν είναι τίποτε άλλο παρά η έκφραση των δεήσεων, των ύμνων και των ευχαριστιών προς τον Δημιουργό και αυτή που, μέσω της Θείας Ευχαριστίας, μας ενώνει μαζί του. Όλα αυτά πρέπει να τα εμπνέει στο πλήρωμα της Εκκλησίας, δηλαδή στους πιστούς, κάθε φορά ο εκάστοτε ιερωγών.

Όταν τελείωσε η λειτουργία, ο ήλιος είχε πια ανέβει αρκετά. Βγήκαμε από την Εκκλησία, σταθήκαμε και απλώσαμε το βλέμμα μας γύρω, ρουφώντας κυριολεκτικά ήλιο και αέρα και θαυμάζοντας μια φύση – ζωγραφιά, μικρογραφία της εξαισίας ποικιλίας του ελληνικού τοπίου. Στο βάθος, νότια, η θάλασσα ακύμαντη, με τα νησιά, τον Κυθρό, την Ιθάκη, την Κεφαλλονιά, να αναδύονται από αυτήν. Μπροστά μας ο κάμπος της Βασιλικής, καταπράσινος, με τριγύρω μαλακούς, κατάφυτους λόφους, τη Βασιλική στα πόδια της θάλασσας και απέναντι χωριουδάκια, από την άκρη του κάμπου μέχρι τις πλαγιές του βουνού. Και πάνω από αυτά, θεόρατο, ρωμαλέο, αρσενικό, το βουνό, τα Σταυρωτά, γυμνό από ένα σημείο και πάνω, να εποπτεύει, θαρρείς, το τοπίο και τους ανθρώπους. Ψηλά ο απέραντος γαλάζιος ουρανός να επιστέφει το θαυμαστό έργο της Δημιουργίας.

«Ως μεγαλύνθη τα έργα σο, Κύριε»!!

1. Η Παναγία η Ελεούσα (πηγή: <http://clubs.pathfinder.gr/andriellos/357628>)

2. Η Αν Μαρίνα (στο βάθος τα Χορτάτα) (φωτο: Θωμάς Ευ. Χόρτης)

Η σχολική γιορτή της 25ης Μαρτίου: από το «εν Χορτάτοις» του τότε στην Ελλάδα του σήμερα

■ Του ΕΚΤΟΡΑ Γ. ΧΟΡΤΗ

ΕΧΟΥΝ ΠΕΡΑΣΕΙ περισσότερα από πενήντα χρόνια από τότε που στο δημοτικό σχολείο του χωριού η εθνική γιορτή της «25ης Μαρτίου 1821» αποτελούσε ένα γεγονός με ιδιαίτερη σημασία και σπουδαιότητα για τη μικρή μας κοινότητα. Οι γιορτές του τότε ήταν βιωματικές και είχαν ένα κοινό γνώρισμα: την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στη διοργάνωση και προετοιμασία τους. Όλοι και όλες, συμμετείχαν με διάφορους τρόπους και κανένας δεν περίσσευε. Οι μαθητές έπρεπε, χωρίς να διακοπεί η κανονική ροή του σχολικού προγράμματος, με εξαίρεση ίσως την παραμονή της γιορτής, να μάθουμε «απόξου κι ανακατωτά» τα ποιήματα (ολόκληρα κατεβατά, παρακαλώ!) και τα σκετς (συνήθως το βράδυ με το λυχνάρι ή την πιο 'αριστοκρατική' λάμπα) αλλά και να οργανώσουμε την όλη εκδήλωση. Αυτή η ενεργός συμμετοχή των παιδιών αποτελούσε - και αποτελεί για τέτοιου τύπου εκδηλώσεις - από μόνη της ένα ισχυρό βίωμα, που προκαλούσε έντονα συναισθήματα χαράς και συγκίνησης τόσο στα ίδια όσο και στο ακροατήριο της εθνικής σχολικής γιορτής, το οποίο αποτελούνταν από όλους σχεδόν τους χωριανούς. Γενικά οι εθνικές σχολικές γιορτές τότε δεν είχαν τυπικό χαρακτήρα, όπως κατά κανόνα συμβαίνει σήμερα, αν κρίνουμε από το κατά πόσο εντυπώνονταν και εντυπώνονται αυτές στη μνήμη των παιδιών. Οι γιορτές του «δυο - τρία ποιηματάκια, κάνα - δυο κειμενάκια και κάνα - δυο τραγουδάκια», με τη διάρκειά τους να κυμαίνεται από 30 έως 45 το πολύ λεπτά, ανήκουν στην κατηγορία του «Άντε να ξεμπερδέουμε», του σχολικού δηλαδή ... φαστφουντάδικου που χαρακτηρίζει σημαντικό μέρος των πρακτικών και δραστηριοτήτων, σχολικών και μη, της εποχής μας. Εξετάζοντας, έστω και αδρομερώς, την περιρρέουσα ατμόσφαιρα, καθώς και το περιεχόμενο και τη μορφή των εν Χορτάτοις του άλλοτε εορτών της «25ης Μαρτίου», αντιλαμβανόμαστε ότι πόρρω απέχουν από τις αντίστοιχες των ημερών μας.

1. Η περιρρέουσα ατμόσφαιρα: Καταρχάς, το δικό μας μοντέλο οργάνωσης της γιορτής δεν έχει να κάνει με τους δείκτες των ρολογιών και τον αυστηρά μηχανιστικό - ορθολογικό (!) προγραμματισμό των σχετικών δράσεων του σήμερα. Στην εποχή μας η καμπάνια του Αν Γιάννη καθόριζε την έναρξη και τη διάρκεια των όποιων δραστηριοτήτων, σχολικών και μη. Το ρολόι ήταν «αυστηρώς ακατάλληλο» για μικρούς και μεγάλους και η χρήση του ήταν κάτι αδιανόητο. Εξαίρεση αποτελούσαν 2-3 χωριανοί εικονοκλάστες, που διέθεταν βέβαια ρολόι, σπάνια όμως το χρησιμοποιούσαν. Εφάρμοζαν κι αυτοί εμπειρικές μεθόδους οργάνωσης στον άξονα του χρόνου, με κριτήρια την εποχή, τα λιοκάματα κ.λπ. Παράλληλα, υπήρχαν και κάποιες σταθερές, ηθικές και κοινωνικές, που σήμερα τείνουν να εκλείψουν. Για παράδειγμα, κανένας στο χωριό δεν αμφισβητούσε και δεν λιοδιωρούσε τα δρώμενα της γιορτής. Πού και πού μόνο κανένα τσιτάτο, στο σωστό χρόνο, ήταν το αλατοπίπερο κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης. Αντίθετα, η κατάθεση στεφάνου και τα συναφή πραγματοποιούνταν με μεγάλο σεβασμό και κατάνυξη. Δεν χρειάζονταν τα ρουά και «ΜΑΤ» των παρελάσεων του σήμερα.

2. Το περιεχόμενο: Τότε το πρόγραμμα στηριζόταν σε δύο άξονες: απαγγελίες, κυρίως ποιημάτων, και θεατρικά. Συμπληρωματικά λειτουργούσαν τραγούδια και χοροί. Θεωρούνταν αδιανόητο για τη μικρή μας κοινότητα να μην ακουστούν μερικά ποιήματα του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (σημειωτέον ότι πολλά από αυτά - και όχι μόνο - οι

περισσότεροι χωριανοί τα ήξεραν απέξω) και να μην παιχτούν και μερικά θεατρικά - όχι μόνο σκετς. Το πρόγραμμα είχε πάνω - κάτω την εξής μορφή: Αφιετρία ήταν ο «Ύμνος εις την Σημείαν» (Αυτό είναι το ιερό πανί το γαλανό και τ' άσπρο ...), κι ακολουθούσαν το «Φεγγαράκι μου λαμπρό» από κάποιο παιδί της πρώτης τάξης, «Το κρυφό σχολειό» του Ιωάννη Πολέμη (Απ' έξω μαυροφόρ' απελισιά ...) και στη συνέχεια έφεταν τα πιο «βαριά» ποιήματα: το «Ευαγγελισμός - Ελληνισμός» του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (Με μιας ανοίγει ο ουρανός, τα σύγνεφα μεριάζουν ...), Ο Θούριος του Ρήγα (Ως πότε, παλικάρια, θα ζούμε στα στενά), τα δημώδη Ο Όλυμπος κι ο Κίσαβος, της Δέσπωσης, του Δράμαλη, μερικά ακόμη ποιήματα του Αρ. Βαλαωρίτη, που πάντοτε ξεσήκωναν τους χωριανούς [Εις τον Ανδριάντα Γρηγορίου του Ε' (Πώς μας θωρείς ακίνητος...), Ο Δήμος και το καριοφύλι του (Εγέρασα, μωρέ παιδιά...), Ο βράχος και το κύμα ('Μέριασε, βράχε να διαβώ! ...), Η Φυγή («Τ' άλογο! τ' άλογο! Ομέρ Βρυώνη ...), Ο Σαμουήλ (-Καλόγερε, τι καρτερείς κλεισμένος μες στο Κούγκι...;) κ.ά.], το Άλωση της Τριπολιτσάς του Διονυσίου Σολωμού (Ακούω κούφια τα ντουφεκία ...), το Χάνι της Γραβιάς του Γ. Ζαλοκώστα (Από κρότον οργάνων βοίζει της Γραβιάς το βουνό αντικρύ ...) και εμβόλιμα ακουγόταν και κανένα πεζό, όπως π.χ. Η Σουλιωτοπούλα του Γιάννη Βλαχογιάννη (Στης μάχης τον καπνό ...).

3. Η μορφή [Τεχνολογία - Σκηνικά - κοστούμια κ.τ.]: Το σχολείο τότε σημασιοτολιζόταν με τα πενιχρά μέσα που υπήρχαν. Μικρές χάρτινες ελληνικές σημαίες, μακρόστενες αφισούλες με τίτλους όπως «Ζήτω η 25η Μαρτίου 1821» και «Ζήτω το Έθνος», κολλημένες στους τοίχους και τα τζάμια των παραθύρων και με χάρτινες επίσης αφίσες του Κολοκοτρώνη, του Παπαφλέσσα, του Καραϊσκάκη, του Μπότσαρη, της Μπουμπουλίνας, του Κανάρη και άλλων αγωνιστών, να κοσμούν την μοναδική αίθουσα του σχολείου των έξι τάξεων! Η σκηνή ήταν μια χαμηλή πλατφόρμα, κατασκευασμένη με εθελοντική εργασία χωριανών και βοηθούς μαθητές (οι γυναίκες την κάλυπταν με στρωσίδια), που αποτελούσε και το μοναδικό σκηνικό της παράστασης, όπου έπαιζαν οι μαθητές - ηθοποιοί, προσπαθώντας να ζωντανέψουν με τα πενιχρά μέσα που διέθεταν τις μορφές των ηρώων του '21. Δεν μπορεί να γίνει λόγος, βέβαια, για σκηνικά αντικείμενα, κοστούμια, αξεσουάρ ή τεχνικά εφέ. Βασικό πρόβλημα ήταν η εξεύρεση των απαραίτητων μέσων για μια αξιοπρεπή σκηνική παρουσία. Η σχετική υποκρέωση ανήκε στο παιδί που αναλάμβανε κάποιο ρόλο. Με υποτυπώδη μέσα οι μαθητές ήταν υποχρεωμένοι να δημιουργήσουν το σκηνικό και αισθητικό περιβάλλον κάθε δρώμενου. Συχνά επιστρατεύαμε την επινοητικότητα και τη φαντασία μας, για να ξεπεράσουμε τις σχετικές δυσκολίες.

Ως προς την πραγματοποίηση της εκδήλωσης, με το άνοιγμα της αυλαίας τα φώτα δεν χαμήλωναν κατά την έναρξη της γιορτής, γιατί απλούστατα δεν υπήρχαν. Οι μαθητές, άλλοι με θάρρος και καλλιτεχνικό ταμπεραμέντο κι άλλοι τρέμοντας απ' το φόβο τους σαν να βρίσκονταν μπροστά στη σκηνή του Μπρόντγουεϊ της Νέας Υόρκης, παρουσίαζαν τα ποιήματα και τα πατριωτικά θεατρικά δρώμενα, ενώπιον ενός κοινού που παρακολουθούσε με αγωνία και έκδηλο ενδιαφέρον την εξέλιξη επί σκηνής. Μεταξύ των πράξεων του θεατρικού παρεμβάλλονταν μικρές σκηνές - Ιντερμέδια, κάτι σαν όπερα a capella, με το λιμπρέτο, δηλαδή το κείμενό της, να δίνεται σημειολογικά με κυρίαρχο στοιχείο τη συναισθηματική συμμετοχή, που εκφραζόταν με αχ! και βαχ!, καθώς και

ευχές για τους ήρωες και κατάρες για τον κάθε «Αλή πασά και Ομέρ Βρυώνη» από τις μανάδες και τις ηλικιωμένες γυναίκες που βρίσκονταν στην πλατεία. Στο τέλος τα «ζήτωωω» και τα παρατεταμένα ενθουσιώδη χειροκροτήματα των χωριανών, αποζημίωσαν με το παραπάνω τον κόπο και την προσπάθεια μαθητών και δασκάλου. Οι γονείς τραβούσαν νοερά φωτογραφίες και βίντεο με νανοτεχνολογία τύπου DNA. Η γιορτή έκλεινε με παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια. Τα παιδιά τραγουδούσαν μ' ένα στόμα (α καπέλα κι εδώ), ενώ το ακροατήριο σιγοντάριζε ψυθυριστά και κυριολεκτικά «ήτανε στ' αστάχ» για χορό («Όλη δόξα, όλη χάρη», «Έχε γεια καπνέμε κόσμε», «Κάτω στου Βάλτου τα χωριά» κ.λπ.). Αυτοί δηλαδή οι χοροί και τα τραγούδια αποτελούσαν μια ύλη που άγγιζε τη συλλογική ψυχή, το πνεύμα της κοινότητας. Στο τέλος ακουγόταν μέσα σε ατμόσφαιρα κατάνυξης ο Εθνικός Ύμνος.

Σήμερα, τα πράγματα έχουν αλλάξει πολύ, επί τα βελτίω ως προς την εξέλιξη της τεχνολογίας, αλλά επί τα χείρω ως προς τη συλλογική συνείδηση. Ειδικότερα, με την τεχνολογική πρόοδο οι εθνικές σχολικές γιορτές εμπειρεύουν ένα νέο στοιχείο, την εικόνα σε συνεχή ροή. Το στοιχείο αυτό οφείλεται στη χρήση σύγχρονων μέσων, όπως βιντεοπροβολέα, PowerPoint (αμ τι, κάνει!) κ.τ. Η εικόνα κάνει την παρουσίαση των γιορτών πιο εντυπωσιακή και σ' αυτήν αποδίδουν ένα μεγάλο μέρος της όποιας προσοχής με την οποία παρακολουθούν τη γιορτή οι μαθητές του ακροατηρίου και οι γονείς. Συχνά προβάλλονται και

αποσπάσματα από ντοκιμαντέρ σχετικά με τα ιστορικά γεγονότα. Επίσης, πολλές φορές η απαγγελία των ποιημάτων και η ανάγνωση των κειμένων του προγράμματος των γιορτών υποστηρίζεται οπτικά με εικόνες σχετικές με το περιεχόμενό τους που προβάλλονται σε οθόνη. Δεν είναι σπάνιο όμως να συνδυάζεται η απαγγελία ποιήματος με εικόνα για να ... πρεμούν οι μαθητές. Δεν ξενίζει επίσης και το φαινόμενο να διασπούν την όποια προσοχή του ακροατηρίου οι φωνές των εκπαιδευτικών, για να ψυχάσουν τα παιδιά. Όσο για τους γονείς, μερικοί απ' αυτούς θεωρούν ότι δεν χρειάζεται να παρακολουθήσουν τη γιορτή, αλλά να την καταγράψουν στο βίντεο - συχνά μόνο το τμήμα εκείνο που σχετίζεται με τα παιδιά τους και τον κύκλο τους - και τη βλέπουν με την ψυχία τους στο σπίτι, αν βέβαια έχουν χρόνο. Τα παραπάνω σημαίνουν ότι η χρήση σύγχρονων μέσων τεχνολογίας δεν κάνει οπωσδήποτε και ωραία τη γιορτή. Αυτό που φαίνεται να λείπει στις μέρες μας είναι η τήρηση κάποιων στοιχειωδών κανόνων χρηστής συμπεριφοράς, ενώ εκείνο που κυριαρχεί είναι ο κακώς εννοούμενος ατομισμός και η αδιαφορία για τα κοινά, που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι ενδεχόμενο να εκφραστεί και ως απροθυμία ακόμη και για παρακολούθηση της σχολικής γιορτής. Υπάρχουν, βέβαια, και οι άνθρωποι της προσφοράς. Φοβάμαι όμως πως αυτοί αποτελούν εξαίρεση, οπότε μάλλον στραβά αρμενίζουμε. Ίσως, βέβαια, και τα παιδικά μου βιώματα να άφησαν ανεξίτηλα ίχνη στο θυμικό μου και να οδήγησαν σε μυθολασίες. Λέτε να πρόκειται πράγματι για ερμηνευτικό λάθος;

Η σελίδα της Χορτιώτισσας

Το δημοτικό μας τραγούδι με την καθάρια φωνή της Χορτιώτισσας

Δια στόματος Ουρανίας Τρ. Χόρτη

Τα μοιρολόγια των γυναικών μας, θαυμαστά ελεγιογραφίας αριστουργήματα, αυτόφωτα της ελληνικής ευαισθησίας προϊόντα, κινούσι τον θαυμασμό των παιτών και εφελκύνουσι των γραμματολόγων την προσοχήν όσον ουδέν άλλο, έστω και το εντεχνότερον, των λοιπών έξηυγενισμένων και τετορνευμένων ημών στιχουργημάτων». (Σπ. Ζαμπέλιος, λευκαδίτης, διακεκριμένος ιστορικός και λογοτέχνης του 19ου αιώνα).

Τα μοιρολόγια αποτελούν είδος δημοτικού τραγουδιού και είναι κομμάτι της λαϊκής ποίησης των νεότερων Ελλήνων. Το κύριο χαρακτηριστικό του είναι η έξαρση της φαντασίας και οι αμέτρητες προσωποποιήσεις του θανάτου. Η σύνθεση του μοιρολογίου είναι αυτοσχέδια, δηλαδή είναι αποτέλεσμα μιας στιγμιαίας έμπνευσης, και προσαρμόζεται σύμφωνα με το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται ο λαϊκός δημιουργός. Το μοιρολόι είναι, δηλαδή, ένας νεκρώσιμος ποιητικός αυτοσχεδιασμός εμπνευσμένος από τον πόνο. Σύμφωνα με τον Ν. Πολίτη, το χαρακτηρίζει ανώτερος λυρισμός και γνήσιο πάθος. Στα μοιρολόγια, όπως το παρακάτω, ο ερχομός της άνοιξης, όταν κάποιος πεθαίνει, δείχνει την αντίθεση θανάτου και ζωής.

Με ξεγέλασαν τα πουλιά, της Άνοιξης τ' απδόνια,
με ξεγέλασαν μου'πανε πως χάρος δε με παίρνει.
Πάνω φκιάνω το σπίτι μου ψηλότερ' από τα' άλλα
μ' εξήντα δυο πατώματα, μ' εξήντα παραθύρια.

Στον πότζο εβγήκα κι έκατσα τον κάμπο ν' αγναντεύω.
Βλέπω το Χάρο πο'ρχεται καθάλα στ' άλογό του.
Παίρνει τους νιους απ' τα μαλλιά, τους γέρους απ' τα γένια,
παίρνει και τα μικρά παιδιά στη σέλλα κρεμασμένα.

Τον είδα κι εξαλιότγκα, εξύγωσε κι επέθανα.
Για την καταγραφή: Έκτορας Γ. Χόρτης

Χορτιώτικη κουζίνα

Πρόχειρο φαγητό (ενδεχομένως και κυρίως πιάτο): Ρηγανάδα και «ξερό ψωμί». Άντε, και ξεροσαρδέλες και σαλαμούρα

Υλικά: μερικά μπ'κούνια (= κομμάτια) ξερό ψωμί, αλάτι, λάδι, ρίγανη, ζύδι κατά βούληση.

Παρασκευή: Μουσκεύουμε - δε βρέκουμε - τα ξεροκόμματα (κατά

προτίμηση χωριάτικου - χωριάτικου ψωμιού), βάνουμε λάδι με το ροί και τα πασπαλίζουμε με ρίγανη κι αλάτι. Αν, βέβαια, υπάρχουν και ξεροσαρδέλες, ακόμα καλύτερα. Κι αν έχουμε και σαλαμούρα (όχι βέβαια άρμη), τότε ... ο Λούκουλλος τρώει στου Λούκουλλου.

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 7 • ΜΑΡΤΙΟΣ – ΑΠΡΙΛΙΟΣ – ΜΑΪΟΣ 2013
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ • tachortata.blogspot.gr

Τριμηνιαία περιοδική έκδοση του Συλλόγου των Απανταχού Χορτιωτών Λευκάδος

Ιδιοκτήτης: Σύλλογος των Απανταχού Χορτιωτών Λευκάδας. Τηλ. 6974415725,
e-mail: arpiros@otenet.gr
Υπεύθυνος έκδοσης - ύλης: Έκτορας Γ. Χόρτης
Επικοινωνία: τηλ. 210-9844200, 6944416206, e-mail: hecchortis@gmail.com
Συντακτική Επιτροπή: Άγγελος Γ. Χόρτης, Θωμάς Ε. Χόρτης, Σταθούλα

(Λούλα) Σακελλαρίου - Αυλωνίτη, Νίκος Δ. Χόρτης, Έκτορας Γ. Χόρτης.
Σελδοποίηση: Νίκος Δ. Χόρτης
Παραγωγή εντύπου: ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ Α. Ε., Γραφικές Τέχνες -Τυπογραφείο, Υπάτης 45,
Περιστέρι, 12133, τηλ. 2105743450
Για το περιεχόμενο των ενυπογράφων κειμένων ευθύνονται οι συγγραφείς τους

Ημερίδα για την προσφορά του γιατρού Παναγιώτη Χόρτη

Στο πλαίσιο του ιδιαίτερης πολιτιστικής σημασίας θεσμού του Πνευματικού Κέντρου δήμου Λευκάδας «Γιορτές Λόγου και Τέχνης», η Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών θα πραγματοποιήσει στις 11 Αυγούστου 2013, ημέρα Κυριακή, ημερίδα με θέμα την κοινωνική και επιστημονική προσφορά του γιατρού Παναγιώτη Χόρτη με ομιλητές τον Άγγελο Γ. Χόρτη, διδάκτορα ιστορίας, και τον Θεοδόσιο Παναγιωτακόπουλο, διευθυντή Α΄ πνευμονολογικής κλινικής του Ειδικού Νοσοκομείου Νοσημάτων Θώρακος Πατρών.

Κοινωνικά

Γεννήσεις:

Το ζεύγος Παναγιώτη και Ειρήνης Χατζηχριστοφί, το γένος της μπτέρας Μπουσίου – Βερυκίου, απέκτησε αγοράκι στις 19 -12 – 2012. Στους ευτυχείς γονείς και τους οικείους τους ευχόμαστε να τους ζήσει.

Θάνατοι:

Ο φίλος Χρήστος Φρίγκας, μετά από πολύμηνη ασθένεια, έχασε τη μάχη με το θάνατο στις 25 – 4-2013 και αναπαύεται στο κοιμητήριο των αγαπημένων του Χορτάτων. Λίγες μέρες πριν, έφυγε από τη ζωή ο Μιλτιάδης Καγκελάρης, γιος της μακαρίτισσας της συγχωριανής μας Σταμάτας Χόρτη, και αναπαύεται στο Νεκροταφείο Ζωγράφου. Τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια στους οικείους τους.

Επήραμε το γράμμα σας Για τον Χρήστο Φρίγκα που πρόσφατα έφυγε από κοντά μας

Από τον Σπύρο Κ. Χόρτη

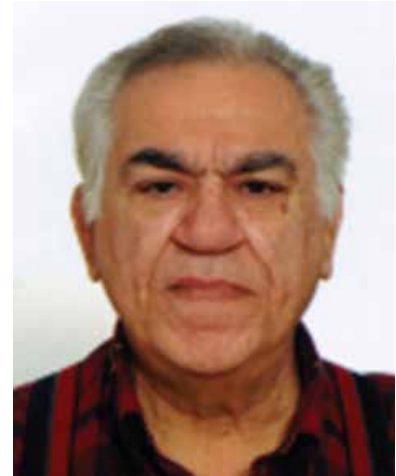
Χρήστος Φρίγκας! Ένας σπουδαίος άνθρωπος έφυγε από κοντά μας, ένας άνθρωπος σεμνός, πράος κι ευγενέστατος, ένας εξαιρετος επιστήμονας, ένας εξαιρετος σύζυγος και πατέρας, ένας εξαιρετος συγγενής και φίλος, ένας άνθρωπος με υψηλό ήθος και σπάνια ευαισθησία. Για τον Χρήστο το χωριό μας ήταν η δεύτερη πατρίδα του. Αγάπησε και αγκάλιασε τη μικρή μας κοινότητα με όλη του την καρδιά και τώρα αναπαύεται στην αγκαλιά της, αφού τα άγια χώματα της γενέτειράς του τελούν υπό τουρκική κατοχή. Και μολονότι πήρε απ' τη ζωή λιγότερα απ' όσα του ανήκαν, έδωσε το στίγμα της ποιότητας και του ήθους του και κέρδισε την εκτίμηση και την αγάπη όλων αυτών που είχαν τη χαρά να συνεργαστούν μαζί του, να τον γνωρίσουν, να εισπράξουν την καλοσύνη του, να γευτούν το αστείρευτο χιούμορ του, να φωτιστούν από την παρουσία και την ύπαρξή του. Υπήρξε ανεκτίμητος σύζυγος για τη Λαμπρινή, με την οποία θεωρώ ότι ήταν το ταιριαστό ζευγάρι που πορεύτηκε αρμονικότερα στη ζωή και μεγάλωσε ένα εξαιρετο παιδί, τον Στεφανή, για τον οποίο ο αγαπημένος μας Χρήστος καμάρωνε και καμαρώνουμε όλοι. Ο πόνος της συντρόφου του και του γιου του αλλά κι ο δικός μας πόνος είναι πολύ μεγάλος, γιατί ο Χρήστος έφυγε τώρα που θα χαλάριζε και θα απολάμβανε τους καρπούς του μόχθου του. Υπάρχει όμως για όλους μας μια παρηγοριά, ότι γνωρίσαμε έναν σπουδαίο άνθρωπο. Προσωπικά χάνω έναν πολύτιμο συγγενή και φίλο.

Αγαπημένε μας Χρήστο, Όλοι μας, η οικογένειά σου, οι συγγενείς, οι

φίλοι, σύσσωμο το χωριό μας που τόσο αγάπησες, όπως και οι συνάδελφοί σου θρηνούμε για την απώλειά σου. Το κενό που αφήνεις είναι πολύ μεγάλο. Ας είναι ελαφρύ το κόμμα που σε σκεπάζει.

Δυο λόγια κι απ' τη Σύνταξη της εφημερίδας

Ακόμα ένας φίλος και συγχωριανός, κι ας μην είχε γεννηθεί στα Χορτάτα, ο Χρήστος, ένας σπάνιος άνθρωπος, έφυγε από κοντά μας και αναπαύεται στο κοιμητήριο του χωριού μας, μαζί με το μπάριμα Κώστα, αλλά και τους υπόλοιπους αγαπημένους του συγχωριανούς που την απώλειά τους είχε θρηνήσει ο ίδιος. Φίλε Χρήστο, αφήνεις πίσω σου την ανάμνηση ενός ανθρώπου που ήταν υπόδειγμα για όλους. Καλό σου ταξίδι, φίλε Χρήστο!

Και άλλα μνησιπήμονα

του Έκτορα Γ. Χόρτη

Συνειρμικά με το χαμό του ιδιαίτερα αγαπητού σε όλους τους συγχωριανούς Χρήστου μάς έρχεται στο νου πως, τα δύο τελευταία χρόνια που (ξανα)κυκλοφορεί η εφημερίδα, στο χωριό μας έχουν καταγραφεί μεγάλες απώλειες. Φτώχυνε κι ακρωτηριάστηκε η κοινότητά μας μ' αυτές. Και το πιο βαρύ είναι ότι ανάμεσα σε όσους έφυγαν για το μεγάλο ταξίδι συγκαταλέγονται κάποιοι που έφυγαν πρόωρα από κοντά μας. Χρωστάμε και σ' αυτούς ένα μνημόσυνο.

Στην Αλεξάνδρα, τον Πανταζή, τον Άγγελο και σε όσους έφυγαν πρόωρα από κοντά μας

Τα Χορτάτα πλημμυρισμένα απ' το κλάμα. Σκούζει ο άνεμος, φορτωμένος νεκρή φύση, φτερουγίζοντας, προς τη σκληρή αιώνια νύχτα. Δυστυχώς, ο πιο προσφιλής μας τόπος φαίνεται πως είναι ο Άν Γιάννης.

Γι' αυτό δεν ξέρω για ποιους να πενήσουμε περισσότερο ούτε ποιοι είναι λιγότερο δυστυχισμένοι, μιας κι έχουμε υποστεί την οδύνη της απώλειας σε αλληπάλληλα πρωθύστερα σχήματα. Τρέμει συνέχεια η καμπάνα τ' Άν Γιαννιού κι εγιόμισε ρωγμές ο περιβάλλον χώρος, για να κοιμηθούνε φίλοι – κλωρές ακόμα παρουσίες.

Ορφανοί πατούμε την Κομμένη Στράτα κρατώντας στου μυαλού τ' αυλάκια τον κόσμο των κλειστών βλεφάρων Ζεστό αίμα τρέχει απ' τα μάτια των μανάδων, σκαμμένα τα μάτια συγγενών και φίλων.

Κι ο Γιάννης να φκιαρίζει σωρούς από ρίγος, σκοτάδι και μαύρα φεγγάρια Χώρος γιομάτος ψυχές στο σύνορο με την άλλη πλευρά του Στερεώματος!

Άκρα του τάφου σιωπή!

Δυο κόσμοι τόσο ασύμβατοι μα και τόσο συνυφασμένοι μεταξύ τους!

Για να καλύψω το κενό, περιφέρω τη ματιά μου στ' αγριολούλουδα, σκύβω επάνω στους φρέσκους τάφους των φίλων που έφυγαν νέοι, στις Αλεξάνδρας, του Πανταζή, του Άγγελου, κι ο συνειρμός, μαχαίρι κοφτερό, ζωγράφος προσωπογραφιών σε μαύρο φόντο, της Βούλας, του Λεωνίδα, του Αριστείδη, του Τριαντάφυλλου, του Γιώργου ..., αποκαλύπτει την οντότητα του ερέβους.

Με την κραυγή απ' το πικραμένο στόμα της καμπάνας τ' Άν Γιαννιού, παρασυρμένος απ' τους λυγμούς της, βυθίζομαι σε μια υγρή οδύνη. Μπαίνω μέσα στην Εκκλησία με θολά ακόμα τα μάτια και τη ώρα που το κερί γέρνει δακρύνοντας στο μανουάλι σαν απ' τον ουρανό του ναού ν' ακούστηκε ο ψαλμός με το αγαπημένο πχόχρωμα της φωνής του πατρός Παπαγιώργη: - ' Άνθρωπος, ωσει χόρτος αι ημέραι αυτού ...».

Θα κρατήσουμε ποτέ άσπρα μαντήλια;